

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Jaroslava Emmera

“Anglická přirovnání v korpusových datech”

“English Idioms of Comparison in Corpus Data”

předkládané v roce 2023 na Ústavu anglického jazyka a didaktiky

I. Stručná charakteristika práce

Disertační práce zkoumá adjektivní přirovnání v současné angličtině. Teoretické vymezení přirovnání se opírá o rozsáhlou sekundární literaturu, autor se podrobně věnuje také vztahu přirovnání a metafory. Přirovnání, která práce analyzuje, excerpoval autor ze čtyř korpusů. Na rozdíl od jiných prací, které vycházejí jen ze slovníkových dat, podává tak disertace Mgr. Emmera aktuální obraz současného užívání anglických přirovnání, včetně frekvenčních údajů. Svá korpusová pozorování koreluje autor s tím, jak jsou anglická přirovnání zachycena ve slovnících, a v závěru práce porovnává přirovnání anglická a česká.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Předložená disertační práce představuje originální příspěvek k popisu anglických přirovnání, s přihlédnutím k přirovnáním českým. Autor zvolil technicky i časově náročnou metodu vyhledávání zkoumaných konstrukcí ve čtyřech reprezentativních korpusech současné angličtiny, což mu – spolu s promyšleným teoretickým vymezením přirovnání – umožnilo podat komplexní obraz přirovnání v dnešní angličtině. S takovou precizností a v takové šíři (309 typů adjektivních přirovnání) nebyla dosud, pokud vím, anglická adjektivní přirovnání zkoumána a popsána. Práce má vedle badatelského přínosu i praktický význam. Autor identifikoval na základě frekvence soubor přirovnání, u něž lze předpokládat, že bude všeobecně známý vzdělanému mluvčímu angličtiny. Pro českého čtenáře je zajímavý i kontrastivní aspekt práce.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. *Struktura argumentace.*

Práce má dobře promyšlenou strukturu. Autor jasně formuluje své výzkumné otázky a jim odpovídající hypotézy a v závěru práce pak diskutuje každou z nich. Čtenář se v práci snadno orientuje, kapitoly na sebe logicky navazují a postupně odkrývají další úhly pohledu, z nich jsou přirovnání systematicky popisována.

2. *Formální úroveň práce*

Práce je na vysoké úrovni i po formální a jazykové stránce. K snadné orientaci v textu přispívá logické členění a řazení kapitol a oddílů; data jsou prezentována také v tabulkách, které autor vždy komentuje v textu. Za užitečné pokládám také přílohy, které obsahují soupis všech 309 typů anglických přirovnání a 886 typů českých přirovnání, se kterými autor pracoval.

Autorovy formulace jsou jasné a výstižné. Práce je psaná výbornou, lexikálně bohatou angličtinou, která naplňuje standardy odborného vyjadřování a současně se velmi dobře čte.

3. *Práce s prameny či s materiálem*

Autor pracuje s rozsáhlou sekundární literaturou a s řadou slovníků. Konfrontuje různé přístupy a dospívá k vlastnímu pohledu na anglická přirovnání a jejich klasifikaci (např. v otázce vymezení pojmu

„typ“, nebo transformací).

Aby mohl zkoumat skutečné užívání přirovnání v současné angličtině, musel autor vytvořit originální metodologii práce s různorodými korpusy (použité korpusy se liší velikostí, převládajícím dialektem, typy textů, které obsahují, a způsoby, jimiž byly vytvořeny) a formulovat pro každý ze čtyř korpusů specifické pokročilé korpusové dotazy. Metodologie je přitom několikastupňová – vyhledávání se postupně zpřesňuje a soubor identifikovaných přirovnání se rozšiřuje lexikálně specifikovanými dotazy. Detailní popis metody (který dosavadní relevantní literatura vesměs opomíjí) patří k významným přínosům disertační práce.

4. Vlastní přínos

Práce přináší originální poznatky hned v několika oblastech:

- V teoretické části práce autor vymezil centrální oblast adjektivních přirovnání jako ustálených idiomatických frazeologických jednotek s relativně pevným strukturním rámcem.
- Autor vytvořil nové metodologické postupy, díky kterým zmapoval na základě heterogenních korpusových dat repertoár a užívání adjektivních přirovnání v současné angličtině v šíři a komplexnosti, kterou dosavadní přístupy (často založené na slovnících nebo jednom typu korpusu) neumožňovaly. Cennou součástí práce je přitom přesný popis metody (a jejích úskalí), který může být výchozím bodem pro další výzkum v této oblasti.
- Anglická adjektivní přirovnání popsal autor z několika hledisek, která se navzájem doplňují. Celkový obraz adjektivních přirovnání (založený na analýze všech 309 typů) sestává z popisu jejich frekvence (v různých typech textu a ve dvou dialektech), formální analýzy (počet slabik, rytmus, hláskové kombinace) a obsahové analýzy (sémantická klasifikace *tertia comparationis* a komparáta). Detailně je popsáno šedesát nejfrekventovanějších přirovnání („minimum přirovnání“), včetně jejich obměn a ekvivalentů a zastoupení ve slovnících (kapitoly 7 a 8).
- Práci rozšířil autor ještě o porovnání s českými přirovnáními (na základě databáze LEMUR), kde poukázal na četné lexikální překryvy mezi oběma jazyky.

IV. Dotazy k obhajobě

1. Autor zmiňuje jako jeden z rysů přirovnání jejich intenzifikační funkci (2.6.1, 5.2) – bylo by možné tuto charakteristiku podrobněji vysvětlit? V čem se liší od intenzifikační postmodifikace typu „jako prase“ (11.8.1)?
2. Jak byla posuzována (sémantická) ekvivalence různých typů přirovnání (např. str. 90)?
3. Na okraj k počtu slabik: nebylo by možné komparáta s neurčitým členem, např. (AS) CLEAR AS A BELL, pokládat (vzhledem k redukované výslovnosti členu) za jednoslabičná?

V. Závěr

Mgr. Emmer předložil výbornou disertační práci. Myslím, že práce by měla být určitě publikována. Zároveň by její části (zejména kapitola 7, „minimum přirovnání“) mohly být základem publikace určené širší veřejnosti.

Předběžně klasifikuji předloženou disertační práci jako *prospěl*.